

ÜBER DIE BYZANTINISCHEN QUELLEN
DER ALTBULGARISCHEN ÜBERSETZUNG DES LEHREVANGELIUMS
VON KONSTANTIN VON PRES LAV

DOBRIELA KOTOVA

Institute of Balkan Studies
and Center of Thracology
Bulgarian Academy of Sciences

The Vocabulary of Constantine of
Preslav's Uchitel'noe evangelie ('Didactic
Gospel'): Old Bulgarian-Greek and Greek-
Old Bulgarian Word Indices КП-06-Н50/2

ФОНД
НАУЧНИ
ИЗСЛЕДВАНИЯ

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

1. Blatt der ältesten
Abschrift des
Lehrevangeliums

Moskau, GIM, Sin.
262, 12.-13. Jh.

Miniatur des Knjasen
Boris I.

Das Lehrevangelium besteht aus 51 Homilien mit einer Einleitung, einem exegetischen Teil und Nachwort

Man ging davon aus, dass

- *die Einleitung und das Nachwort, einige Passagen im Exegese-Teil der 19. Predigt und die ganze 42. Predigt* **eigene Texte von Konstantin** sind;
- *der exegetische Teil* **eine Übersetzung** ausgewählter Katenen-Kommentare zum Neuen Testament darstellt.

Die Vorlagen suchte man hauptsächlich in

- *catenae integrae in Matthaeum und Joannem* und
- *catena B in Lucam* (hrsg. von J. Cramer Mitte des 19. Jh.).

Mein jetziger Kenntnisstand

nach Vergleich mit zahlreichen Katenen-Handschriften und Texten der Homilien des Joh. Chrysostomus

1. Konstantins Hauptquellen

für die Übersetzung der exegetischen Teilen:

- *catenae primae in Matthaeum und Joannem*
- *catena in Lucam Typus A*

3. Die Einleitungen

- *eigene Texte* von Konstantin
- Übergang zur Exegese durch *biblisches Zitat*
- Vorbild – Joh. Chrysostomus

2. Vielfache Kompilation

in mehreren Predigten zum Matthäus- und Johannesevangelium

aus

- ✓ *Kateten-Text*,
- ✓ *Auszügen aus den Homilien* von Johannes Chrysostomus,
- ✓ *Worten des Konstantins*

in

- den exegetischen Teilen,
- den Schussworten

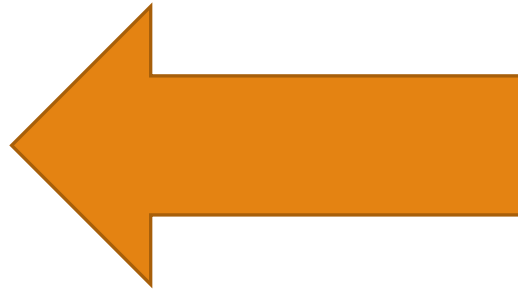
42. Predigt: Gleichnis von den zehn Aussätzigen (Lk. 17.12-19)

Sermo 42

- *hat einen exegetischen Teil*, wenn auch einen kurzen.
- *ist eine Übersetzung* aus dem Griechischen.
- Die Hauptvorlage ist *catena in Lucam Typus A*.
- Die *hinzugefügte Ergänzungen* < **Einflüsse einer anderen**
Lukaskatene / einer anderen **Quelle (z. B. Scholiensammlung)**

Quellen

- Unterschiede zum Text der catena integra
- Konstantin Preslavski zugeschriebene Abschnitte
- Passagen, für die man keine Entsprechung bis jetzt fand

- Johannes- und Matthäus-Grundkatenen (catenae primae),
- Lukaskatene A
- Johannes- und Matthäus-Homilien des Johannes Chrysostomos.

Typi A liefern die griechische Vorlage des Lehrevangeliums:

1. GRUNDFORMEN *catenae primae*

CPG C110.1, ἐρμενεῖαι ἐν συντόμῳ,

CPG C140.1, ἐρμενεῖαι τοῦ

Χρυσοστόμου

- Fortlaufender Kompilationskommentar zum Matthäusevangelium
- fast wortwörtlich exzerpierte Fragmente des Johannes Chrysostomos aus dem exegetischen Teil seiner **Matthäus-Homilien**
- **HAUPTQUELLE DES KONSTANTINS**

2. ERWEITERTE GRUNDFORMEN *catenae primae auctae*

CPG C110.2, CPG C140.2

- Interpolierte Scholien jeweils von Phothios, Petrus aus Laodicea, Isidor von Pelusium;
- Der **Text der Grundform** – weitgehend **unverändert**.

3. VOLLKATENEN *catenae integrae*

(CPG C110.4, CPG C140.4, hrsg. von J. Cramer)

- In die Johannes-Chrysostomos Exzerpte werden umfangreiche Texte vieler anderer Autoren eingeschoben.
- Wesentliche Veränderungen im Text der Grundform.

LUKASKATENE Typus A, 6. Jh.

HAUPTQUELLE DES KONSTANTINS in seinen Lukas-Predigten

(CPG C130, = Reuss Typus A: **Grundform** und **erweiterte Grundform**, so g. Ps.-Titus-Kommentar)

➤ Fortlaufender **Kompilationskommentar** zum Lukasevangelium aus Fragmenten hauptsächlich exegetischer Schriften.

➤ **Quellen:**

- die Lukashomilien des Kyrill von Alexandrien, Titus von Bostra und Origenes,
- die Matthäushomilien des Johannes Chrysostomus,
- **Schriften** älterer Autoren.

➤ **Gleicher Kompilator** wie der *catenae primae* zum Matthäus- und Johannesevangelium;

- Verweise auf seinen Matthäus-Kommentar an den Parallelstellen beider Evangelien;
- Auslassen der Erläuterungen des Lukas-Textes.

➤ **Spätere Erweiterung** der Grundform mit Scholien anderer Autoren, z.B. des Photios.

Katene Typus B, 7. Jh.

(CPG C131, = Reuss Typus A: Vollkatene (*herausgegeben von J. Cramer*))

- Ausbau des **Ps.-Titus-Kommentar** zu einer umfangreichen Katene zum Lukasevangelium durch **zahlreiche weitere Scholien**
- Gleiche Quellen, wie bei der Grundform:
 - **Lukashomilien des Kyrill von Alexandrien, Titus von Bostra und Origenes;**
 - **die Matthäushomilien des Johannes Chrysostomus;**
 - **Schriften älterer Autoren.**
- Die hinzugefügten Scholien geben **ganz neue** und von der Grundform **verschiedene Erläuterung** der einzelnen Stellen.

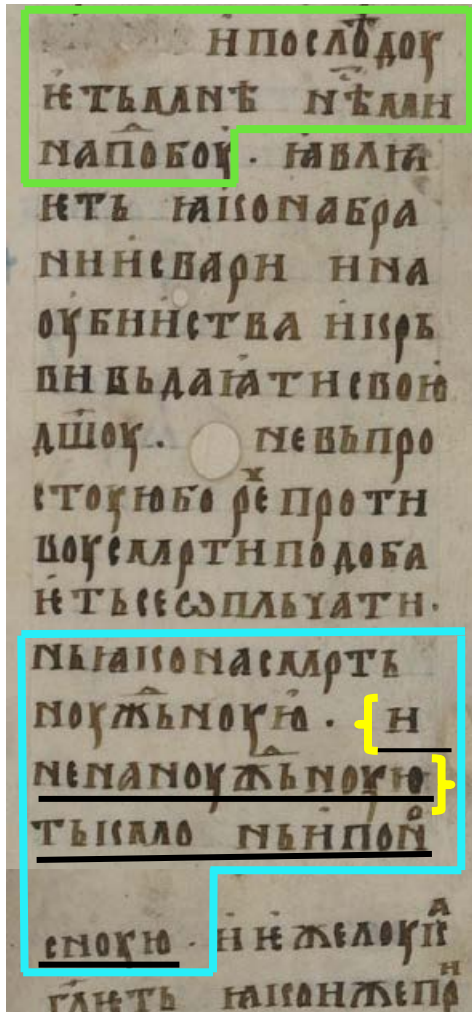
- Überlieferung vieler Fragmente von verlorenen Lukas-Erklärungen früherer Zeiten;
- Ausfüllen der Lücken in der Grundform, wo die Lukas-Erläuterungen ausgelassen wurden.
- **Gleicher Kompilator** wie der Verfasser der Matthäus- und Johannesvollkatenen.

Aus Predigt 9 des Lehrevangeliums

А ѿже нже
не носѣтъ крѣста сво-
его. н послѣдоуѣ
тъ по мнѣ. н ѣ мн
на подобѣ. ѿвлѣкѣ
тъ ѿако на бранн н
свары. н на оубнн
ства н крѣн вѣдаатн
// свою дшѣ.

не въ простору бо рече
протнвоу. сѣмьртн
подобаетъ сѣ оплѣу
атн. нѣ ѿако н на
сѣмьртн н оужьноу
тѣкмо. нѣ н
поносѣноу.

Sin. 54b15-54c9/
Tihova 118

Gilf. 32 / 36d11-37a2

catena integra in Mat. / Cramer I, 81.26-29 / Cod. gr. Coisl. 23, 34r

Τὸ δὲ, “ὅστις οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ,” **καὶ τὰ ἐξῆς**, σημαίνει ὥστε εἰς πόλεμον καὶ μάχην ἐκδιδόναι τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, **καὶ σφαγὰς καὶ αἵματα, καὶ θάνατον βίαιον καὶ ἐπονείδιστον.**

catena prima: Völlige Übereinstimmung mit dem altbulgarischen Text Gilf.32

München, UB, 2° 30 (Cim. 16), Paris, BnF, Gr. 199, 200, 201, 700, 701, 702, 704, Rome Bibl. Angel., Gr. 67 u. a.

Τὸ δὲ, “ὅστις οὐ **βαστάζει** τὸν σταυρὸν αὐτοῦ **καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου, οὐκ ἔστιν μου ἄξιος**“ σημαίνει ὥστε εἰς πόλεμον καὶ μάχην ἐκδιδόναι τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, καὶ σφαγὰς καὶ αἵματα. **οὐδὲ γὰρ ἀπλῶς εἶπεν πρὸς θάνατον δεῖ παρατέταχθαι, ἀλλ’ ὅτι καὶ πρὸς θάνατον βίαιον καὶ οὐ πρὸς βίαιον μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐπονείδιστον.**

catena prima aucta: BAV Arch. di S. Pietro B 59, Bodl. Libr. Auct. T.1.4 (= Cramer I, 481), BnF Grec 188, BNM Z. Gr. 544 u. a.

Τὸ δὲ, “ὅστις οὐ **βαστάζει** τὸν σταυρὸν αὐτοῦ **καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου, οὐκ ἔστιν μου ἄξιος**“ σημαίνει ὥστε εἰς πόλεμον καὶ μάχην ἐκδιδόναι τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, καὶ σφαγὰς καὶ αἵματα. **οὐδὲ γὰρ ἀπλῶς εἶπεν πρὸς θάνατον δεῖ παρατέταχθαι, ἀλλ’ ὅτι καὶ πρὸς θάνατον βίαιον καὶ οὐ πρὸς θάνατον βίαιον μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐπονείδιστον.**

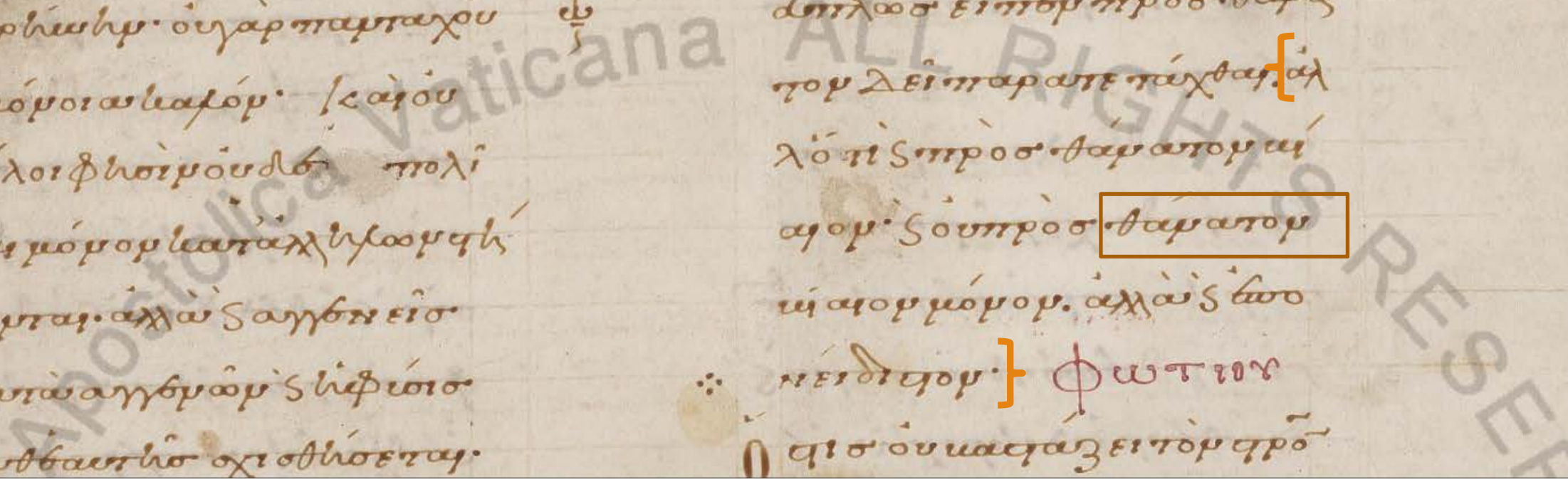
νις
ντης
νθε
ανδ
κπρα
λον
νγα
λον
τον
βιο

ρο 5^ο
μο
μ

φουγαπτραμ' τοδθ' οτι ου κατα
ζητουν αρ' οραυτου και αυλολουθηδ' οπι
σομου. ουκ' απηρμου ανζηιστημαι μη
ο' αθ' ε' απολθμορ και μαχασθιδιδο
μαιτηνδ' αυτουηχηρ και σφ' ανασις
αιμαται. ουδ' αρ' απωμοσ' ε' ωδρ
προσθαμ' ατομδ' ε' παρατηαιχθαι. αλλ'
οτι και προσθαμ' ατομειαιου και ου
προσκειαιου μομομ. αιμα και δωμομ
διγομ' και ο' ωδρδ' ομου και σ' λδ' ε'.

υ· την τάρταλιν
υ· η· κ· λ· α· ρ· η· δ· ι· α· φ· ο·
υ· θ· λ· υ· α· δ· η· κ· ε· λ· α· γ· α· υ· ο· ι· κ· α· δ· η·
ι· ρ· η· υ· η· η· ο· υ· γ· α· ρ· π· α· ρ· τ· α· χ· ο· υ·
ο· μ· ο· ρ· ο· ι· α· λ· α· φ· ο· ρ· Ι· ε· α· γ· ο· υ·
φ· ι· λ· ο· ι· φ· η· σ· ι· μ· ο· υ· δ· ο· π· ο· λ· ι·
τ· α· ι· μ· ο· ρ· ο· υ· λ· α· τ· α· χ· η· λ· ο· ρ· η·
σ· ο· ρ· τ· α· ι· α· λ· λ· α· ι· σ· α· γ· γ· η· ε· ι· σ·
Ι· ε· α· τ· ο· α· γ· γ· η· μ· ω· ρ· ι· σ· η· φ· ι· ο· ι· σ·
λ· α· θ· θ· α· υ· τ· η· σ· ο· χ· ι· σ· θ· η· σ· ε· τ· α· ι·

π· ο· λ· θ· ο· μ· ο· ρ· ι· σ· μ· α· χ· α· σ· β· λ· ε· δ· ι· δ· ο·
μ· α· τ· η· κ· η· β· α· υ· τ· ο· υ· ψ· υ· χ· η· κ· η· σ·
σ· φ· α· ρ· ο· σ· ζ· α· ι· μ· α· τ· α· ο· υ· δ· ε· γ· α· ρ·
α· π· η· λ· ω· σ· ε· ι· π· τ· η· ρ· π· ρ· ο· σ· θ· α· μ· α·
τ· ο· μ· Δ· ε· ι· π· α· ρ· α· τ· η· τ· α· χ· θ· α· ρ· α·
λ· ο· τ· ι· σ· π· ρ· ο· σ· θ· α· μ· α· τ· ο· μ· α·
α· γ· ο· ρ· ι· σ· ο· υ· π· ρ· ο· σ· θ· α· μ· α· τ· ο· μ·
α· ι· α· τ· ο· μ· ο· ρ· ο· υ· α· λ· λ· α· ι· σ· τ· ω· σ·
κ· ε· ι· δ· ι· τ· η· ρ· } φ· ω· τ· η· ρ·
ο· ι· σ· ο· υ· κ· α· τ· α· ζ· ε· ι· τ· ο· μ· η· ρ· ο·

Konstantin hat zwei unmittelbare Aufgaben zu meistern:

Aufklären

Dabei muss er die auf einer Literatursprache ausgedrückten Gedanken ganz verständlich in eine slavisches Umgangssprache übertragen

Inspirieren

Dabei muss er mit seinen Worten emotional berühren, fesseln, überzeugen, zur spirituellen Suche mitreißen.

Ich bin nur eine Tube, wenn auch nicht mit lauter Stimme, sondern von einem anderen bespielt

(aus dem Schlusswort der Predigt 38)

Einleitung

- mehr Rhetorik:
- direkte Ansprachen (z. B. „Brüder!“)
- Rede in 2. Person, oft auch in 1. P. Pl.
- biblische Zitate,
- manchmal auch kurze Gebete,
- literarische Figuren und Wendungen,
- mehr Dialogizität und emotionale Worte

Exegese

- Katenen-Text
- Konstantins eigene Auszüge aus den Homilien
- Eigene Worte Konstantins

↓
Wiederherstellung der rhetorischen Stil der Homilie

Schlusswort

Im rhetorischen Stil wie in den Einleitungen

↓
↓
↓
Kleine Quasi-Homilie

Kompilation aus:

- Übersetzungen der Katenen-Kommentare
- **Exzerpten aus der 61. Matthäushomilie des Johannes Chrysostomus, die Konstantin selbst auswählt**
- Konstantins eigenen Worten: paar Sätze, Wortkombinationen einzelne Wörter.

**Übersetzung des Katenen-Textes –
wortwörtlich und symmetrisch**

**Übersetzung der Homilien-Auszüge –
mehr Freiheit und Leidenschaft**

Grund:

Der Katenen-Kommentar stellt eine schon fertige Kompilation aus exzerpierten Homilien-Fragmenten dar, die nur reines exegetischen Material und keine Rhetorik enthalten.

Bei der Übersetzung der direkt aus der Homilie entnommenen Passagen muss Konstantin selbst exzerpieren, kürzen, Sätze umstellen und zu einem zusammenhängenden Text neu verbinden. Geschickt bewahrt er den rhetorischen Charakter der Homilie, wobei er oft seinen eigenen literarischen Sinn und seine Vorliebe zu einer oder anderer rhetorischen Figur zeigt.

(1) ДАСТЪ ЖЕ НАМЪ КРЪЩЕННІЕ • НА
ОСТАВЛЕННІЕ ГРѢХОВЪ • Н ОΤΑΤΗΙΕ ΜΟΥΥ
ΕΝΗΙΑ • Н НАСЛѢДНІЕ ЦѢРЬСТВНІА • Н
ΤΥΜΑΜΗ ΣΥΔΨΙΑ ΒΛΑΓΑΙΑ •
СЪВЛЮДАЮЩЕМЪ • ВЪСΕΓДА ЖН
ВОТВОРАЩАΙΑ КЕГО ЗАΠΟΒѢДН • (2a) НЪ
Н СНА СВОКЕГО ДАСТЪ ЗА НЪІ • (2b) Н
НЕВО НАМЪ ΟΤЪΚΛΟΥΗ • Н ΡΑΗ ΟΤЪΒЪΡΖЕ
(2c) Н РОУΚΟΥ ΠΡΟΣΤЪΡΕ Н ΔΨΧЪ НЗΛΗ
ΙΑ ВЪ СРДЦА НАША • (2d) ТѢМЪЖЕ
БЛГО ВРѢМА НЪІНѢ РЕЦІІ • ΟΛΕ ΓΛΟΥΒΗΝΑ
БГΑΤЪСΤВА Н ΠΡѢΜΟΥΔΡΟСΤН • Н ΡΑΖΟΥΜΑ
БЖНІА • (3) ЗА СΗΧЪ ВЪСѢΧЪ ΚΑΚΟ НАМЪ
ΠΟΔΟΒΑШЕ ЖНТН • ΟΥΒΟ ΔΨЕ Н ΠΟ ВЪСА
ДЪНН ΟΥΜΗΡΑΛΗ ΒΖΙΧΟМЪ • ЗА
ЛЮΒΑЩАГО НЪІ СΗЦЕ • ΒΖΙΧΟМЪ ЛІ Н
СПЪΛΗΝΑΗ ΠΡΟΤΗΝΟΥ {ТЪΥЪНОЕ WG ТЪ
ΥНО Н} ТОМОУ • ПАУЕ ЖЕ ННО ВΑΨЕ
[add. • G64d22] НΗΚΑΚΟЖЕ •

[Μετὰ γὰρ τὸ ἐκβαλεῖν παραδείσου, καὶ τὰ μυρία ἐκεῖνα ἐργάσασθαι ἀγαθὰ, καὶ τὰς ποικίλας οἰκονομίας ἐπιτελέσαι,] (2a) καὶ τὸν υἱὸν ἔπεμψε τὸν ἑαυτοῦ [ὑπὲρ τῶν εὐεργετηθέντων καὶ μισούντων,] (2b) καὶ τὸν οὐρανὸν ἡμῖν ἀνέωξε καὶ τὸν παράδεισον αὐτὸν ἀνεπέτασε, [καὶ υἱοὺς ἡμᾶς ἐποίησε, τοὺς ἐχθροὺς, τοὺς ἀγνώμονας]. (2d) Διὸ καὶ εὐκαιρον νῦν εἰπεῖν· Ὡ βάρους πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως Θεοῦ!

(1) Ἔδωκε δὲ ἡμῖν καὶ βάπτισμα ἀφέσεως ἀμαρτημάτων, καὶ τιμωρίας ἀπαλλαγῆν, καὶ βασιλείας κληρονομίαν, καὶ μυρία ἐπηγγείλατο κατορθοῦσιν ἀγαθὰ, (2c) καὶ χεῖρα ὥρεξε, καὶ πνεῦμα ἐξέχεενεῖς τὰς καρδίας ἡμῶν. [Τί οὖν,] (3) μετὰ τοσαῦτα καὶ τηλικάυτα ἀγαθὰ, πῶς ἡμᾶς διακεῖσθαι ἐχρῆν; ἄρα εἰ καὶ καθ' ἐκάστην ἀπεθνήσκομεν τὴν ἡμέραν ὑπὲρ τοῦ οὕτως ἡμᾶς φιλοῦντος, ἐξετίννυμεν ἂν τὴν ἀξίαν, μᾶλλον δὲ τὸ πολλοστὸν τῆς ὀφειλῆς κατατίθεμεν; Οὐδαμῶς·

(1) ἔδωκε δὲ ἡμῖν καὶ βάπτισμα ἀφέσεως ἀμαρτημάτων, καὶ τιμωρίας ἀπαλλαγῆν, καὶ βασιλείας κληρονομίαν, καὶ μυρία ἐπηγγείλατο ἀγαθὰ, τοῖς τηροῦσι πάντοτε τὰς ζωοποιούς αὐτοῦ ἐντολάς·

(3) ὑπὲρ τούτων ὄν ἀπάντων πῶς ἡμᾶς διακεῖσθαι ἐχρῆν; ἄρα εἰ καὶ καθ' ἐκάστην {+ ἀπεθνήσκομεν} ἡμέραν, ὑπὲρ τοῦ ὄντος {οὕτως} ἡμᾶς φιλοῦντος, ἐξεπληροῦμεν τὴν ἀξίαν· μᾶλλον δὲ τὸ πολλοστὸν τῆς ὀφειλῆς κατατίθεμεν {add ;} δὲ {om.} οὐδαμῶς·

(1) ѸѸТО ОУѸО БОУДЕТЬ • НАМЪ СИЦЕ ЖИНОУЩЕМЪ • И ЗАКОНΟΥ ЕГО ДОСАЖАЮЩЕМЪ • ПО ВСѦ ДЪНИИ
 {add. • Н, ραζστογανιε G} (2) НЪ НЕ ГИѸВАНТЕ СѦ АЩЕ ИСПΟΥЩЮ ИΖΥΙΚЪ ГРѸХЪИ ИЩИТАИ • НЕ ВЪИ
 БО ОКЛЕВЕЩЮ ТЪКЪМО НЪ И СЕБЕ • (3) ОΥΤЪΚΟΥΔΟΥ БО ΧΟЩΕΤΕ ΔΑ ΝΑΥΒНОУ • ОΥΤЪ ΡΑΒЪ ЛН • ОΥΤЪ
 СВОБОΔЪ ЛН • ОΥΤЪ ВОННЪ ЛН • ОΥΤЪ ПОСЕΛΙΑНЪ ЛН • ОΥΤЪ КИНАЪ ЛН • ОΥΤЪ ΛΥΔΗΗ ЛН • ОΥΤЪ ЖЕНЪ ЛІ • ОΥΤЪ
 МОУЖЪ ЛН • ОΥΤЪ ΔѸТНН ЛН • ОΥΤЪ СТАРЪЦЪ ЛН • ОΥΤЪ КОТОРАГО РАЩЕННИА • ТЪ КОТОРАГО РОДА • ОΥΤЪ
 КОТОРАГО САНА • ОΥΤЪ КОТОРЪИНА УБСТН • ΧΟЩΕΤΕ ЛН ΔΑ ΝΑΥΒНОУ ОΥΤЪ ВОННЪ • УБТО ЖЕ ОУѸО НЕ
 СЪГРѸШАЮТЪ ЛН СНИ ПО ВСѦ ДЪНИИ • ДОСАЖАЮЩЕ • ОКЛЕВЕТАВАЮЩЕ • НЕИСТОУВСТВЪЮЩЕ •
 ВЪАКОМЪ ТЪЪЫНН СОУЩЕ • ТЪЪЫНЪИМЪ ОУѸО ЗАВНДАЩЕ • РЪВНОУЮЩЕ ГЪРДАЩЕ СѦ • КЪ СОУЩИННМЪ
 ПОДЪ ННМН • АНΧΟΝΜΑΤΕΛΕ • КЪ ПОΙΚΜΑЮЩИННМЪ КЪ ННМЪ • И ΙΑΚΟ КЪ ΟΤΗШНЮ ΠΡІѸѸΓΑЮЩЕМЪ
 СОУΠΟСТАТН • (4) Πρηνесн оубо по радоду сѸѸЕТАНМЪ ХЪЪ ЗАКОНЪ • НЖЕ РЕЧЕТЪ ВРАТОВИ СВОИМОУ
 БОУИЕ • ПОΔΟΒЪНЪ ΙΕΣΤЪ ΓΕΟΝѸ ΟΓНЪНѸН • НЖЕ ВЪЪРЪНТЪ НА ЖЕНОУ ДА ПОΧΟЩΕΤЪ ΙΕН • ОУЖЕ ΠΡѸΛΟΒЪИ
 СЪΔѸІА СЪ ΝΙΕЮ • ВЪ СЪРДЪЦН СВОИЕМЪ • АЩЕ НЕ СЪМѸРНТЪ ТЪКЪМО СЕБЕ • ΙΑΚΟ ΟΤΡΟΥΑ НЕ ВЪИИ
 ΔΕΤЪ ВЪ ЦѸРЪСТВО НЕΒΕСЪНОΙΕ • (5) КЪТО БО МОЖЕТЪ ИΖΔРЕЩН ΠΡѸΛΕСТН НХЪ • СМѸХЪИ • ΠΡΑΖΔЪНЪИΝΑ
 ΒΕСѸΔЪИ • СКВЪРЪННАІΑ СΛΟУΕСА • Ο ΛΙΧΟΝΜΑΝΗΗ ЖЕ НѸЕСТЪ ΛЪΖѸ НН ИΖΔРЕЩН • (6) НЕ ΧΟЩΕΤΕ ЛН ΔΑ
 СНА ΟΣΤΑΒΛΗШЕ • НА ННЪИ СѦ ΠΡѸΛΟЖНМЪ • ТО ОУЖЕ ИСПЪИТАНМЪ ΔѸΑΔΕΛЪНЪ РОΔЪ • СНИ
 БО ΜΝΑΤЪ ΠΡΑВЪΔЪНЪИΝΗΗ СВОИМІ ΤΡΟΥΔЪИ ЖНТІ (6а) ΠΡΟΔΑΝΗΙΕΜЪ И ΚΟΥΠΛΙΕЮ НЕΠΡΑВЪДОУ СЪВН
 ΡΑЮТЪ • И ΠΗΝСАΓЪИ • И ΠΡѸΣΤΟΥΠΟΚΛΗΑΤΗΑ КЪ НЕΠΡΑВЪΔѸ • И ΤΡΟΥΔѸ СВОИЕМЪ ΠΗΝΛΑΓΑЮТЪ • (6б)
 КЪТО МОЖЕТЪ ИЩНСТН ОКЛЕВЕТАННИА • ДОСАЖЕННИА ΖΑΝΜΑΝΗΙΑ • АНΧЪИ • ΚΟΥΠΛЮ СОУЩА
 ΠЪΛНЪИ ΒΣΑΚΟІΑ ΛЪСТН • (7) НЪ ΧΟЩΕΤΕ ЛН СЪІА ΠΑΚЪИ ΟΣΤΑΒΛΗШЕ • ННЪИ ΔΑ ИЩЪТЕМЪ •
 ΜЪΝΑЦΑІΑ СѦ ΠΡΑВЪΔЪНЪИ СОУЩА • КОΤΟΡΗΗ ЖЕ СОУТЪ СНИ • ИМОУЩНН СΕΛΑ • КЪТО ЖЕ СΗΧЪ • ΟΒНΔЪΛ
 НВѸН • АЩЕ БО КЪТО ИСПЪИТАИЕТЪ • ΚΑΚΟ ΝΑΛΕЖАТЪ НА ΔѸΑΔΕΛΑ • СΕΡѸΠѸНШАІΑ ОУЪЪРН
 ТЪ ΒΑΡЪΒΑΡЪ • ΡΑΒΟΥΤЪИ ΛΟΥΤЪΙ ΖΑΔѸЮЩЕ • ΙΑΚΟ ΟΣЪΛΟМЪ И ΜЪСКΩМЪ • ΠΑΥΕ ЖЕ ΙΑΚΟ ΚΑΜΕΝΗЮ •
 ΤѸΛΕΣΕΜЪ НХЪ ΠΟΒΕΛѸВАЮТЪ • НН ΠΟΝѸ ΜΑΛΛΟΥ ΗΜЪ ΟΣΛΑΒΟΥ ΔΑЮЩЕ • ΛΥΒΟ ΓΟΒΗНО БОУΔН • ΛΥΒΟ
 СΚΟΥΔΟΤΑ • И ΗΝΙΕΔΗНОУ ΟΥΤЪΡΑΔΟΥ ΔΑЮТЪ • КЪТО БОУДЕТЪ ΟНѸХЪ ΜΗΛѸН • ΙΕΓΔΑ ΖΗМОУ
 ΠΡѸТЪΡΠѸВЪШЕ • И ΔЪЖДЪ И ΜΡΑΖЪ • И ΒЪΔѸНННІЕ И ΖΗΟИ • ΤЪЩΑΜΑ ΡΟΥΚΑΜΑ • ΟΧΟΔΑΤЪ ОΥΤЪ НН
 ХЪ • (7а) И НЕ ΡΑΔН НЪ ΠΑΥΕ ΠΕΥΑΛЪНН И ΒΟІАЩЕ СѦ ΠΡѸЩΕΝНІА ΠΗΝΣΤΑΒЪННΚЪ • (7б) ΟΥΤЪΧΟΔΑΤЪ
 ОУѸО ΤΑЦѸМЪЖДЕ ΥΛΒΚΟМЪ СОУЩЕМЪ ΙΑΚΟ И САМН СОУЩЕ • (8) ΠΟΥБТО ЖЕ ΜЪНОГО
 ΓΛЮ • И ДЪНЕ {NE WG} ΚΡΑЩЮ {WΚΡΑΤΕ WG} • (8а) ΤѸМЪЖЕ ΒΛΑГО ВРѸΜΑ ΙΕΣΤЪ • ΠѸРКА ΠΗΝΕΣΤН
 • ΔΑ ΡΕЧЕТЪ ОУЖАСНН СѦ ΝΕΒΟ • И ΟΥΣΤΡΑШН СѦ ΖΕΜΛІЕ • ΙΑΚΟ ВЪ ΤΟΛΗΚΟ ΖΕѸРЪСТВО • ΠΡѸΛΟЖН СѦ
 ΡΟΔЪ ΥΛΟΒѸРЪСКЪИИ • СЕ ЖЕ ΓΛΑΓΟΛЮ • НЕ КЪΖΗИ • НН ΔѸΛΑΝНІА • НН ВОННЪСТВА • НН СΕΛΑ ΧΟΥΛΑ • НЪ
 НЪИ САМЪ • ΚΟΡΗΗΑ ΒΟ СЪТЪНІКЪ ВѸ • И ΠΑΒЪΛЪ ΟΥСЪΜΟΤВОРЪЦЪ • И ΔΑВЪИΔЪ ЦѸРЪ • И ΗΩВЪ ΒΟΓΑТЪ •
 (8б) ΖΑΝІЕ КЪЖЪДО НХЪ • ΣΤΡΟІАШЕ СВОІЕ ΔѸΛΟ •

(1) Πῶς οὖν διακείμεθα οἱ οὗτω διακεῖσθαι ὀφείλοντες; Καθ' ἑκάστην ἡμέραν εἰς τοὺς νόμους ἐνυβρίζομεν τοὺς αὐτοῦ. (2) Ἀλλὰ μὴ ἀγανακτήσητε, ἂν ἐπαφῶ τὴν γλῶτταν τοῖς ἁμαρτάνουσιν· οὐ γὰρ ὑμῶν κατηγορήσω μόνον, ἀλλὰ καὶ ἑμαυτοῦ. (3) Πόθεν οὖν βούλεσθε ἄρξομαι; ἀπὸ τῶν δούλων; ἀπὸ τῶν ἐλευθέρων; ἀπὸ τῶν στρατευομένων; ἀπὸ τῶν ἰδιωτῶν; ἀπὸ τῶν ἀρχόντων; ἀπὸ τῶν ἀρχομένων; ἀπὸ τῶν γυναικῶν; ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν; ἀπὸ τῶν γερόντων; ἀπὸ τῶν νέων; ἀπὸ ποίας ἡλικίας; ἀπὸ ποίου γένους; ἀπὸ ποίου ἀξιώματος; ἀπὸ ποίου ἐπιτηδεύματος; Βούλεσθε ἀπὸ τῶν στρατευομένων ποιήσομαι τὴν ἀρχήν; Τί τοίνυν οὐχ ἁμαρτάνουσιν οὗτοι καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὑβρίζοντες, λοιδοροῦμενοι, μαινόμενοι, [...] , λυκοὶ εὐοκότες, [...] Πρὸς μὲν γὰρ τοὺς ὁμοτίμους ζηλοτύπως διάκεινται, καὶ φθονοῦσι καὶ κενοδοξοῦσι· πρὸς δὲ τοὺς ὑποτεταγμένους, πλεονεκτικῶς· πρὸς δὲ τοὺς δίκας ἔχοντας, καὶ ὡς εἰς λιμένα κατατρέχοντας, πολεμῶς καὶ ἐπιόρκως. [...] (4) **Φέρε οὖν, καθ' ἑκαστον ἀρμόσωμεν τὸν τοῦ Χριστοῦ νόμον.** Ὁ εἰπὼν τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, **Μωρὲ, ἔνοχος ἔσται τῇ γεέννῃ τοῦ πυρός.** Ὁ ἐμβλέψας γυναικὶ πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι, ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτήν. Ἐὰν μὴ τις ταπεινώσῃ ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. [...]. (5) Ἐὰν ἐν ἀριθμῆσαι διὰ ῥημάτων τὴν τῶν πραγμάτων πλημμέλειαν; Τί ἂν τις εἴποι τὰς χλευασίας αὐτῶν, τὸν γέλωτα, τὰς ἀκαίρους διαλέξεις, τὰς αἰσχρολογίας; Περὶ δὲ πλεονεξίας οὐδὲ εἰπεῖν ἐνι. [...] (6) Ἀλλὰ βούλεσθε τούτους ἀφέντες, ἐφ' ἐτέρους ἔλθωμεν ἐπιεικεστέρους; Φέρε οὖν, τὸ τῶν δημιουργῶν γένος καὶ χειροτεχνῶν ἐξετάσωμεν. Οὗτοι γὰρ μάλιστα δοκοῦσιν ἐκ δικαίων διαζῆν πόνων, [...]. (6а) Τὴν γὰρ ἀπὸ τῆς πράσεως καὶ ἀγορασίας ἀδικίαν ἐπιεσάγουσι τῇ τῶν δικαίων πόνων ἐργασία, καὶ ὄρκους καὶ ἐπιорκίας καὶ ψευδολογίας προστιθεάσι τῇ πλεονεξία [...]. (6б) Τί ἂν τις εἴποι τὰς λοιδορίας [...], τὰς ὑβρεις, τὰ δανείσματα, τοὺς τόκους, τὰ συναλλάγματα τὰ πολλῆς γέμοντα κατηλείας, τὰς ἐμπορίας τὰς ἀναισχύντους; (7) γ'. Ἀλλὰ βούλεσθε καὶ τούτους ἀφέντες, ἐφ' ἐτέρους ἔλθωμεν, τοὺς δὴ δοκοῦντας εἶναι δικαιότερους; Τίνες οὖν εἰσιν οὗτοι; Οἱ τοὺς ἀγροὺς κεκτημένοι, [...]. Καὶ τί τούτων γένοιτ' ἂν ἀδικώτερον; Εἰ γὰρ τις ἐξετάσειε πῶς τοῖς ἀθλίοις καὶ ταλαιπώροις κέχρηται γεωργοῖς, βαρβάρων αὐτοὺς ὠμοτέρους ὄψεται. [...] καὶ διακονίας ἐπιπόνους ἐπιτάττουσι, καὶ ὡς ὄνοις καὶ ἡμιόνοις, μᾶλλον δὲ ὡς λίθοις τοῖς ἐκείνων κέχρηται σώμασιν, οὐδὲ μικρὸν ἀναπνεῦσαι συγχωροῦντες, καὶ παρεχούσης τῆς γῆς, καὶ μὴ παρεχούσης, [...] καὶ οὐδεμιᾶς αὐτοῖς συγγνώμης μεταδιδόασιν· οὐ τί γένοιτ' ἂν ἐλεεινότερον, ὅταν δι' ὀλοκλήρου τοῦ χειμῶνος πονέσαντες, καὶ κρυμῶ καὶ ὄμβρῳ καὶ ἀγρυπνίαις δαπανηθέντες, κεναῖς ἀναχωρήσωσι ταῖς χερσίν, (7а) ἔτι καὶ προσοφείλοντες, καὶ τοῦ λιμοῦ τούτου καὶ τοῦ ναυαγίου τὰς τῶν ἐπιτρόπων βασάνους καὶ τοὺς ἐλκυσμοὺς καὶ τὰς ἀπαιτήσεις καὶ τὰς ἀπαγωγὰς καὶ τὰς ἀπαραιτήτους λειτουργίας μᾶλλον δεδοικότες καὶ φρίττοντες; [... (7б) ἀνθρώπου ὄντος...] (8а) Διὸ δὴ τὸν προφήτην εὐκαιρον παραστησάμενον εἰπεῖν· Ἐκστηθι, οὐρανὲ, καὶ φρίξον, γῆ· εἰς ὄσσην θηριωδίαν τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος ἐξεβακχεύθη. Ταῦτα δὲ λέγω, οὐ τέχνας, οὐδὲ γεωργίαν, οὐδὲ στρατείαν, οὐδὲ ἀγροὺς διαβάλλων, ἀλλ' ἡμᾶς αὐτούς. Ἐπεὶ καὶ ὁ Κορνήλιος ἑκατοντάρχης ἦν, καὶ ὁ Παῦλος σκυτοτόμος, [...] καὶ ὁ Δαυὶδ βασιλεὺς ἦν· καὶ ὁ Ἰὼβ χωρίων ἀπήλαυε καὶ πολλῶν προσόδων. [...]

Die Kommentare zu den Lukas-Sonntagsperikopen in Predigten 29 und 31–35 sind durch Übersetzungen von Texten aus der Matthäus-Katene ersetzt.

Der mittlere Teil der Predigt 33, der die Lukas-Perikope (Lk 8.26–39) – das Gleichnis vom Besessenen von Gadarene – erklären muss = **Exegese-Teil der Predigt 13 + Anfang der Auslegung in Predigt 14** zu der Parallel-Perikope in Matthäus (Mt 8.28–9.1)

LE 196b9–197a4–5
Ende 42. Predigt

Catena Typus A, VI Jh. CPG C130

ΗΨΗ ΖΑ · Γ̄Ῑ · ΕΒΔ̄ ·
· Β̄Ῑ · ΕῩΛΗΔ · Ὢ ΜΔ̄ ·

Περὶ τῶν βρεφῶν καὶ περὶ τοῦ εἰπόντος διδασκάλου ἕως “καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται” προεγρᾶφη εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον.]

LE 195c15–195d14	Catena Typus A (Grundform A Reuss), 6. Jh.	Catena Typus B (Vollkatene A Reuss), 7. Jh.	Catena Typus F (Niketaskatene), 11. Jh.
(1) ΜΗΛΟCΤΪΒΖ ΒΟ Η ΥΕΛΟΒΨ// ΚΟΛΗΒΨЦЪ СΖΙΗ Γ̄Β НАШЬ Η̄СΥ Χ̄Β• ΝΗ ΓΡΑΔΑ ΝΗ ΒΨСΗ УСТАΒΛΑΕΤЬ•	(1)[οὔτοι γὰρ πό- λεων καὶ κωμῶν ἀπελαινώμενοι ὡς ἀκάθαρτοι κατὰ τὸν Μωϋσέ ως νόμον, ὑπαντήσαντες τῷ Σωτῆρι,]	(1) [οὔτοι γὰρ πόλεων τε καὶ κωμῶν ἀπελαινώμενοι ὡς ἀκάθαρτοι κατὰ τὸν Μωϋσέως νόμον, ὑπαντήσαντες τῷ Σωτῆρι,]	(1) [ΚΥΡΙΑΛΛΟΥ: ... οὔτοι γὰρ πόλεων τε καὶ κωμῶν ἀπελαινώμενοι ὡς ἀκάθαρτοι κατὰ τὸν Μωϋσέως νόμον...] [... ΚΥΡΙΑΛΛΟΥ: οἱ γε μὴν λεπροὶ ὑπαντήσαντες τῷ Σωτῆρι,]
	(2) παρεκάλουν ἀπαλλάττεσθαι τοῦ κακοῦ.	(2) ἐλπάρουν ἀπαλλάττεσθαι τοῦ κακοῦ, [καὶ ἐπιστάτην ὠνόμαζον, τουτέστι διδάσκαλον.]	(2) ἐλπάρουν ἀπαλλάττεσθαι τοῦ κακοῦ, [ἐπιστάτην ὠνόμαζον, τουτέστι διδάσκαλον. ΤΙΤΟΥ: ...
(2) МОΛΑЦЕ Ѡ ΛΥΤΑΔГО НЕΔΟΥГА ЇСТР̄ΒΗТН СΑ•	(3) ὁ δὲ φιλόανθρωπος ὢν	(3) ὁ δὲ φιλόανθρωπος ὢν, (36) ἔφη, [“ὑπάγετε,] δείξατε ἑαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσι.” (Lk. 17.14) [Διὰ τί μὴ μᾶλλον ἔφη, θέλω, καθαρίσθητι, καθὰ καὶ ἐφ’ ἑτέρου λεπροῦ, προστέταχε δὲ μᾶλλον, ἑαυτοὺς ἐπιδείξατε τοῖς ἱερεῦσι; (3a) νόμος ἐκάλει πρὸς τοῦτο πάλιν τοὺς τῆς λέπρας ἀπηλλαγμένους.	ΚΥΡΙΑΛΛΟΥ: (3) Οὐκ ἠλέει τις αὐτοὺς παθόντας τὴν νόσον· ὁ δὲ ταύτης ἔνεκα τῆς αἰτίας ὀφθεις ἐπὶ γῆς, καὶ γενόμενος ἄνθρωπος ἴνα πάντας ἐλεήσῃ, αὐτὸς ἐσπλαγγίσθη καὶ ᾤκτειρεν.]
(3) УНЗ ЖЕ МΗ ΛΟCΤΗΒΖ СΖΙ•	(3a) αὐτοὺς [ταύτης] ἀπήλλαξεν.	Ἐκέλευε γὰρ ὡς ἤδη τεθεραπευμένους βαδίζειν, καὶ τοὺς τῶν Ἰουδαίων καθηγητὰς, δηλονότι τοὺς ἱερεῖς, διαμαρτυρασθαι, ὅτι παρ’ ἐλπίδα καὶ παραδόξως ἀπηλλάγησαν τοῦ κακοῦ, τοῦ Χριστοῦ τοῦτο κατανεύσαντος.]	(36) καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς· Πορευθέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσι. (Lk. 17.14) [Καὶ διὰ τί μὴ μᾶλλον ἔφη· Θέλω, καθαρίσθητε, καθὰ καὶ ἐφ’ ἑτέρου λεπροῦ, προστέταχε δὲ μᾶλλον ἑαυτοὺς ἐπιδείξει τοῖς ἱερεῦσι; (3a) Νόμος ἐκάλει πρὸς τοῦτο πάλιν τοὺς τῆς λέπρας ἀπηλλαγμένους· ἐκέλευε γὰρ ἑαυτοὺς ἐπιδεικνύειν τοῖς ἱερεῦσιν, καὶ θυσίαν προσάγειν ὑπὲρ τοῦ καθαρισμοῦ. Ὡς οὖν ἤδη τεθεραπευμένους βαδίζειν ἐκέλευσε, καὶ τρόπον τινὰ διαμαρ- τύρασθαι τοὺς ἱερέας, ἥτοι τοὺς Ἰουδαίων καθηγητὰς, τοὺς αἰεὶ βασ- καίνον τας αὐτοῦ τῆ δόξῃ, ὅτι παρ’ ἐλπίδα καὶ παραδόξως ἀπηλλά- γησαν τοῦ κακοῦ, κατανεύσαντος αὐτοῖς τὴν ἴασιν τοῦ Χριστοῦ. Οὐκ ἐθεράπευσε πρῶτον, ἀλλ’ ἔπεμψε πρὸς τοὺς ἱερέας, ἐπειδὴ οἱ ἱερεῖς τὰ τεκμήρια ἤδεισαν τῆς λέπρας, καὶ τοῦ πότε θεραπεύεται· ἔπεμψε πρὸς τοὺς ἱερέας, συνέπεμψε αὐτοῖς καὶ τὴν θεραπείαν...]
(3a) Η ΔΑ ΝΕ ΞΑΒΗ ΤЬ СΑ ΠΡΟΤΒΗΝΖ ЗАΚΟНОУ МОСЕОВВ•			
(36) ѠΠΟΥCΤΗ ΗΑ ΡΕΚЪ• ΠΟΚΑЖΗΤЕ СЕΒЕ ΗΙΕΡΕУМЪ•			

Die Übersetzung entspricht der Katene A (gelbe Markierung); Es sind zwei Einschube zu sehen (Punkte 1 und 3a, grau)

Klare Übereinstimmung zwischen der Übersetzung und dem Text der Katene A

LE 195d14–196a1	Catena Typus A (Grundform A Reuss), 6. Jh.	Catena Typus B (Vollkatene A Reuss), 7. Jh.	Catena Typus F (Niketaskatene), 11. Jh.
(4) БѢША ЖЕ ДѢВАТЪ Ж НДОВЕ• А КЕΔΗΝΖ САΜΑΡΑΝΗΝΖ• Η СЦѢΛѢВΖШЕ ЖЕ• Η ΔΟΥΨΕ ΙΑΚΟЖЕ ΠΟΒΕΛѢ Η ΜΖ ΠΟΚΑΖΑΤΙ СΑ ΗΙΕ РѢΟΜΖ•	(4) [ὧν] οἱ μὲν ἐννέα ὑπῆρχον Ἰουδαῖοι, ὁ δὲ εἷς Σαμαρείτης· τυχόντες τοίνυν τῆς ἰάσεως ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτοὺς, καθὼς ἐκελεύσθησαν εἰς τὸ δειῖσαι ἑαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσι·	(4) καὶ δὴ] ἐν τῷ αὐτοὺς ὑπάγειν καθαροὶ γίνονται, ...	(4) ΚΥΡΙΛΛΟΥ: Πεπράχασι μὲν τὸ κεκελεσμένον οἱ δέκα· καὶ ἀπελθόντες, ἐθεραπέυθησαν· (6) εἷς δὲ μόνος ὑποστρέψας ἀνατίθει τὰ χαριστήρια· ...

LE 196a2–b8

(5) ΔΕΒΑΤЬ ΟΥΒΟ ΝΕΠΟ-
ΧΒΑΛΗΝΟΥ ΒΟΛΟΥ ΒΖΣΠΡΗΝΗ
ΜΖШЕ· ΝΕ ΒΖΖΒΡΑΤΗШΑ СΑ
ΒΖΖΔΑΤΗ ΚΕΜΟΥ СЛАΒΟΥ
ІАКО БΟΥ·

(6) ΚΕΔΗΝΖ ЖЕ ΤΖΥЫЖ ННО-
ПΛΉΜΕΝΗΖΙΗ· **ΒΖΖΒΡΑΤΗ**
СА ΧΒΑΛΟΥ ΚΕΜΟΥ ΠΡΗΝΟΣΑ·

(7) ΟΥНЬШЕ ВО СΟΥТЬ **ІАЗЫ**
ΥΒΗНЦΗ НА ВΉΡΟΥ· ΠΑΥΕ

(7a) **ЖЕСТОСРЪДЪИHXЪ** ЖИ
ДОВЪ· (8) ТΉМЪЖЕ Н ВЛ
ДКА ΡΕΥΕ· ΝΕ ΔΕСАТЬ ΛΗ
СА ΟΥΪСΤΗША·

(9) СРАМЛА//ІА ВЕСТΟΥДЪНА
ЛІЦА ЖИДОВЪСКА·

(9a) ΠΡΗΝΗΜΖШΗНХЪ ΜΗΟΓЪ
ΒΛΓΟΔΉΤΗΗ Ω ΒΛ Ї ΟЦА· Η

(9b) НА ΝΕΠΟΧΒΑΛΕΝΗΕ
ΟΥΒΡΑΤΑЦІІНХЪ СА·:

Catena Typus A, 6. Jh

(5) οἱ μὲν ἐννέα εἰς
ἀχάριστον λήθην
ἐμπεσόντες, οὐχ
ὑπέστρεψαν δοῦναι
δόξαν αὐτῷ ὡς Θεῷ·

(6) ὁ εἷς δὲ μόνος ὁ
ἀλλογενῆς τὴν
εὐχαριστίαν
προσέφερεν·

(7) ἐτοιμότεροι γὰρ εἰς
πίσιν **οὔτοι** παρὰ (7a)
τοὺς **ἀχαρίστους**
Ἰουδαίους· (8) ὅθεν ὁ
δεσπότης Χριστός
φησιν, “**οὐχ οἱ δέκα**
ἐκαθαρίσθησαν,” (Lk
17.17) [καὶ τὰ ἐξῆς.]

Catena Typus B, 7. Jh.

(5) οἱ μὲν ἐννέα [ἄτε Ἰουδαῖοι
ὄντες], εἰς ἀχάριστον λήθην
ἐμπεσόντες, οὐχ ὑπέστρεψαν
δοῦναι δόξαν τῷ Θεῷ, [ὅθεν
(7a) **σκληροκάρδιον** καὶ
ἀμνήμονα παντελῶς δεικνύει
τὸν Ἰσραὴλ, ὁ δὲ ἀλλογενῆς,
τουτέστιν ὁ Σαμαρείτης, διὰ
τὸ ἐξ Ἀσσυρίων κατάγειν τὸ
γένος ἀλλογενῆς· οὐ γὰρ
μάτην λέγει, ἐν μέσῳ τῆς
Σαμαρείας καὶ Γαλιλαίας καὶ
Ἰουδαίας, “ὑπέστρεψε μετὰ
φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν
Θεόν.” Δεικνύει οὖν ὅτι οἱ
Σαμαρεῖται εὐγνώμονες,]
(9) Ἰουδαῖοι δὲ (9a) εὐεργε-
τούμενοι (9b) ἀχαριστοῦσιν.

Catena Typus F, 11. Jh.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ: Πειράχασι μὲν τὸ κεκελεσμένον
οἱ δέκα· καὶ ἀπελθόντες, ἐθεραπεύθησαν·

(6) εἷς δὲ μόνος **ὑποστρέψας** ἀνατίθει τὰ
χαριστήρια· (5) τῶν ἐννέα [τάχα που καὶ]
εἰς ἀχάριστον λήθην ἐμπεσόντων...

[ΤΙΤΟΥ: ἐπισεμαίνεται τοῦτο Χριστός, ὅτι
δέκα ἦσαν, ἵνα τοὺς παρόντας ἀναμνήση
τοῦ πρὸ μικροῦ γενομένου θαύματος, καὶ
ὅτι] Ἰβραῖοι οὐχ ὑπέστρεψαν δοῦναι
δόξαν ὡς θεῷ,

(7a) **σκληροκάρδιον** καὶ (9b) **ἀχάριστον**
καὶ ἀμνήμονα παντελῶς (9a) ὧν ἂν
εὐπαθοῖ, (9) δεικνύων τὸν Ἰσραήλ.
[ἐπαινεῖ δὲ τὸν Σαμαρείτην, ὅτι καίτοι
ἀλλογενῆς ὧν διὰ τὸ ἐξ Ἀσσυρίων
κατάγειν τὸ γένος ἔδωκε δόξαν αὐτῷ,
τουτέστιν ἐπίστευσεν εἰς αὐτόν.] (7)
ἐτοιμότεροι γὰρ εἰς πίσιν οἱ ἀλλογενεῖς,
[[βραδὺς δὲ εἰς εὐπίθειαν δι’ αὐτῶν πεφῶραται
τῶν πραγμάτων ὁ Ἰσραήλ, ὥσπερ οὖν κἀνταῦθα
φανερὰ γέγονεν ἢ διαφορᾶ τῶν προαιρέσεων.]

Danke für die Aufmerksamkeit.